

Silmänpohjan ikärappeuma

Mikä on silmänpohjan ikärappeuma?

Silmänpohjan ikärappeuma (age-related macular degeneration, AMD) on sairaus, jossa silmän tarkan näkemisen alue, makula, rappeutuu ikääntymisen myötä. Ikärappeuma voidaan jakaa mukaan kuivaan ja kosteaan (nesteiseen) muotoon; kuiva muoto etenee tyypillisesti hitaasti vuosien kuluessa ja kostea muoto puolestaan nopeasti jopa päivien tai viikkojen aikana¹.

Suomessa arvioidaan olevan yli 100 000 ikärappeumaa sairastavaa ja silmänpohjan ikärappeuma onkin yksi yleisimmistä näkövammaisuuden aiheuttajista².

AMD:n merkittävin riskitekijä on ikä. Muita AMD:n riskitekijöitä ovat korkea verenpaine, perinnöllinen alttius, tupakointi ja ylipaino, valtimonkovettumatauti ja hyperkolesterolemia².

Oireet

Silmänpohjan ikärappeuman kuivassa ja kosteassa tautimuodossa esiintyy samantyyppisiä oireita, joskin kuivan ikärappeuman oireet ovat usein lievempiä ja sairaus eteen hitaammin kuin kostea muoto³. Tyypillisiä oireita ovat monimuotoiset lähi- ja kaukonäön häiriöt, suorien viivojen vääristyminen tai kuvakoon muutokset, keskeisessä näkökentässä ilmenevät varjostumat tai näöstä puuttuvat alueet, mikä voi vaikeuttaa lukemista ja ihmisten kasvojen tunnistamista, sekä värinäön muutokset^{1,2,4}.

Kosteassa ikärappeumassa oireet voivat ilmentyä hyvinkin nopeasti: näöntarkkuus (sekä kauko- että lähinäkö) heikkenee päivien tai viikkojen sisällä, kuvat ja suorat viivat vääristyvät ja keskeisellä näköalueella esiintyy puutteita, kuten esimerkiksi mustia puuttuvia alueita tai tyhjiä valkoisia läikkiä. On tärkeää, ettei kyseisten oireiden kanssa viivytellä, vaan hakeudutaan tutkimuksiin pikimmiten. Mitä nopeammin hoito voidaan aloittaa, sitä parempi on näön ennuste³.

Diagnoosi

Ikärappeuman diagnoosi tehdään aina silmälääkärin tutkimusten perusteella, joihin kuuluvat potilaan esitiedot, näöntarkkuuden määrittäminen, silmänpohjien tutkiminen, silmänpohjan valokerroskuvaus, fluoresiiväriainetutkimus sekä tarvittaessa indosyaniidivihreäväriainetutkimus².

Hoito

Kuivaan silmänpohjan ikärappeumaan ei ole toistaiseksi olemassa hoitoa, vaan olennaista on riskitekijöiden minimointi ja terveellinen ruokavalio (marjat, hedelmät, vihannekset, kala)².

Kostean ikärappeuman hoidon kulmakivenä ovat silmän lasiaiseen annosteltavat verisuonikasvutekijät, VEGF-estäjät⁴. Lasiaisiinjektiossa silmän sisälle ruiskutetaan lääkeainetta ohuella neulalla. Hoidon tehoa arvioidaan säännöllisesti valokerroskuvausten avulla ja usein injektioita annetaan toistuvasti, jotta hoitotulos säilyy.

Lasiaistilaan ruiskutetut VEGF-estäjät hidastavat näön heikkenemistä ja toisinaan jopa parantavat näöntarkkuutta ². Näön ennusteen kannalta olisi olennaista aloittaa VEGF:n estäjähoito mahdollisimman pian oireiden alkamisen jälkeen. Hoidon tavoitteena on sairauden etenemisen pysäyttäminen ⁴.

Lähteet:

1. Kaarniranta Kai, 2021: Lääkärin käsikirja: Silmänpohjan ikärappeuma. Päivitetty 2.9.2021. Viitattu 27.4.2022. Saatavilla internetistä: <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/ykt00968/search/Kostea%20Amd?db=203>
2. Kaarniranta Kai, 2018: Silmänpohjan ikärappeumat (s.192-194). Kirjassa: Silmätautien käsikirja, toim. Matti Seppänen, Juha Holopainen, Kai Kaarniranta, Niko Setälä, Hannu Uusitalo. Kustannus Oy Duodecim, 1.-2.painos 2018. Viitattu 27.4.2022.
3. Tarnanen K., Kaarniranta K., Tuuminen R., Komulainen J. 2016: Kostea silmänpohjan ikärappeuma. Käyvän hoidon potilasversiot, julkaistu 22.03.2017. Saatavilla internetistä: [Kostea silmänpohjan ikärappeuma \(kaypahoito.fi\)](https://www.kaypahoito.fi/khp00123). Viitattu 27.4.2022.
4. Seppänen ym. 2021. Silmänpohjan ikärappeuma (makuladegeneraatio). Lääkärikirja Duodecim. Päivitetty 17.12.2021. Haettu internetistä 5.5.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00922#s6>

FI2207069924

Source URL: <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/silmanpohjan-ikarappeuma>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/silmanpohjan-ikarappeuma>
- <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/ykt00968/search/Kostea%20Amd?db=203%20>
- <https://www.kaypahoito.fi/khp00123>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00922#s6>